

1. Inleiding

Van vrijdag 5 juni tot en met donderdag 16 juli 2015 lagen het ontwerp-inpassingsplan en de ontwerpbesluiten ter inzage. Deze ontwerpbesluiten doorlopen gezamenlijk de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van de Algemene wet bestuursrecht.

Op de ontwerpbesluiten voor het hoogspanningsstation Rilland zijn in totaal 11 zienswijzen ingediend, alle zienswijzen waren uniek van inhoud. Voor een overzicht van de zienswijzen wordt verwezen naar de zienswijzenbundel. De zienswijzenbundel is te downloaden van de site van Bureau Energieprojecten (www.bureau-energieprojecten.nl).

Registratie en verwerking

De ontvangen zienswijzen zijn geregistreerd en aan de indieners is een ontvangstbevestiging toegezonden. De binnen de termijn ingediende zienswijzen zijn integraal in de genoemde bundel opgenomen.

Beantwoording

Alle zienswijzen richten zich op het ontwerp-inpassingsplan en één zienswijze is tevens specifiek op twee ontwerpbesluiten gericht. In deze Nota van Antwoord vindt u de reacties op de inhoudelijke punten uit de zienswijzen. In de navolgende hoofdstukken worden de zienswijzen per thema behandeld. In deze Nota van Antwoord worden per themahoofdstuk zienswijzennummers aangegeven van indieners die op het betreffende thema ingaan. Deze nummers zijn terug te vinden in de zienswijzenbundel en in onderstaand overzicht.

Ambtshalve wijziging

De ambtshalve wijzigingen zijn opgenomen in hoofdstuk 4 van deze nota van beantwoording.

2. Overzicht zienswijzen

Onderwerp / ontwerpbesluit / Inpassingsplan Hoogspanningsstation Rilland	Zienswijzen
Niet specifiek, c.q. over alle ontwerpbesluiten + Inpassingsplan Hoogspanningsstation Rilland	
1. Beoordelen gegevens	0001
2. Onderzoek externe veiligheid	0001
3. Faalkansen Wintrack masten	0001
4. Nut en noodzaak	0002, 0011
5. Alternatief tracé	0002, 0003, 0004, 0010, 0011
6. Waarde Zeeuws landschap	0002, 0004, 0010, 0011
7. Samenhang projecten	0003, 0005, 0010
8. Gezondheidsrisico's	0004, 0010
9. Waardevermindering	0004, 0011
10. Gevolgen bedrijfsvoering	0005
11. Waterspaarbekken	0005
12. Waterparagraaf	0005
13. Aanvoersloten zoet water	0006, 0007
14. Handboek Risicozonering Windturbines	0008
15. Invloed windturbines	0008
16. Toegangswegen	0008, 0011
17. EMC beïnvloeding	0009
18. Advies voor werkzaamheden	0009, 0011
19. Geluid / overlast	0011
20. Procedureel	0011
Inpassingsplan Hoogspanningsstation Rilland	
1. Inpassingsplan Hoogspanningsstation Rilland	0008
Ontwerpbesluiten	
1. Waterwetvergunning	0008
2. Omgevingsvergunning	0008

3. Beantwoording

1. Beoordelen gegevens

Nr.	Zienswijze	Reactie	Aanpassing
0001	Om de plannen van de nieuwe / aangepaste hoogspanningsverbinding te kunnen beoordelen is inzicht nodig in de mogelijke effecten van de wijzigingen op de buisleidingen. De gegevens die wij wensen te beoordelen betreffen: 1. Rapportage op basis van o.a. de NEN3654 waaruit het effect van het hoogspanningsstation en met name van de nieuwe bovengrondse hoogspanningstracés op de buisleidingen is beoordeeld en waaruit blijkt dat het effect (inductieve beïnvloeding) binnen de kaders van de NEN3654 blijft en/of oplosbaar is volgens de kaders van de NEN3654 en NEN-EN15280. Een hiervoor te gebruiken model van de buisleidingen in de buisleidingenstraat wordt, in opdracht van LSNed, beheerd door Petersburg Consultants in Doorwerth. Voor berekeningen dient van dit gevalideerde en door de leidingbeheerders geaccepteerde model gebruik gemaakt te worden. (Voor de berekeningen zijn de gebruikelijke technische gegevens zoals mastconfiguratie, klokgetallen, kortsluitstromen, normaal bedrijf, ontwerp belastingen, langdurig gemiddelde stromen, etc. nodig) 2. Een rapportage waaruit blijkt dat de potentiaaltrechter van een aardingsinstallatie (van o.a. een hoogspanningsmast) toelaatbaar is wat betreft hoogte van de spanning en het type van de buisbekleding (op basis van o.a. Cigré WG 36.02). 3. Tekeningen in autocad of DGN met verloop van de nieuwe bovengrondse verbindingen en plaats van de nieuwe hoogspanningsmasten.	In het kader van de locatiekeuze van het station en de reconstructie van de verbindingen is een verkennend onderzoek uitgevoerd naar de beïnvloeding hiervan op de buisleidingen om na te gaan in hoeverre aan de vigerende relevante (NEN- en IEC-) normen kan worden voldaan, eventueel na het nemen van technische maatregelen. Naar aanleiding van dit verkennend onderzoek zijn de locaties afgefallen die niet met technische maatregelen kunnen worden opgelost. De gekozen locatie kent als zodanig dus geen belemmeringen. Op dit moment voert een daartoe geaccrediteerd bureau voor TenneT het definitieve beïnvloedingsonderzoek uit. Bij dit onderzoek wordt het gevalideerde en door de indiener geaccepteerde model gebruikt en uitgegaan van de hiervoor benodigde technische gegevens. Indien uit dit definitieve onderzoek knelpunten naar voren komen, dan staat vast dat deze met technische maatregelen opgelost kunnen worden. Dit blijkt uit het verkennend onderzoek. De beïnvloeding van de hoogspanningsverbinding op de buisleidingen(straat) kan, indien nodig, dus naar een acceptabel niveau gebracht worden. Indiener heeft destijds kennis genomen van het verkennend onderzoek. Ook de uitkomsten van het definitieve onderzoek, inclusief de tekeningen, zullen door TenneT worden overlegd, zodra het rapport beschikbaar is. Het genoemde onderzoek naar de potentiaaltrechter is niet nodig voor het inpassingsplan, omdat de resultaten geen wijzigingen zouden opleveren voor het hoogspanningsstation of het tracé van de verbindingen. Het heeft daardoor geen effect op het inpassingsplan. Met betrekking tot de buisleidingenstraat die door indiener wordt beheerd, wordt nog terzijde opgemerkt dat deze slechts circa 400 meter parallel loopt aan de reconstructie van de verbinding, zoals is opgenomen in het inpassingsplan (in het noordoosten van het plangebied) en éénmaal door deze aansluiting (bovengronds) wordt gekruist. Hier worden geen knelpunten verwacht. Als er uit het bovengenoemde onderzoek toch knelpunten naar voren komen, dan zijn die op te lossen door middel van technische maatregelen zoals aarding aanbrengen op de buisleiding.	De reactie leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.

2. Externe veiligheid

Nr.	Zienswijze	Reactie	Aanpassing
0001	In de onderzoeken is geen rekening gehouden met de capaciteit van de buisleidingenstraat. Er is niet getoetst aan de gebieden waar nog geen buisleidingen liggen en waar nog wel buizen kunnen komen te liggen. Daar komt bij dat er nu wordt getoetst aan bestaande leidingen terwijl de normen voor nieuwe leidingen strenger zijn (en dus een lagere faalkans mogen hebben). Aanbeveling is om deze toets nog wel te doen.	Het externe veiligheidsrapport, dat als bijlage bij het inpassingsplan is gevoegd, houdt rekening met de planologische capaciteit van de buisleidingenstraat (zie paragraaf 1.2 van het externe veiligheidsrapport). Naast de bestaande buisleidingen met gevaarlijke stoffen is planologisch een 6" aardgasleiding toegestaan (maar niet aangelegd). Op basis van deze planologische mogelijkheid in combinatie met de mastlocatie zou slechts een klein deel van een eventuele 6" leiding geraakt kunnen worden door een hoogspanningsmast als die omvalt. De additionele kans op falen van deze leiding is hiermee beperkt omdat slechts een klein deel van die leiding binnen de valcirkel van de hoogspanningsmast kan komen te liggen. Daarnaast is het risico, dat berekend is voor de bestaande leidingen, groter vanwege ligging (bestaande mast staat dichterbij waardoor deze leiding binnen een groter deel van de valcirkel ligt) en eigenschappen (bestaande leiding is een grotere leiding, waardoor meer gas getransporteerd kan worden). Daarom geldt dat een nieuwe 6" inch leiding geen knelpunt oplevert als de bestaande 20" leiding voldoet aan de normen (p. 7 van het EV-rapport; per abuis wordt op pagina 7 van de rapport de '10" (A513)' genoemd, dit moet de '20" (A535)' zijn). Uit het rapport blijkt dat deze 20" leiding voldoet aan de normen. Een nieuwe 6" leiding kan geen knelpunt opleveren omdat de hoogspanningsmast – gelet op een normale diepteligging en eigenschappen van die nieuwe leiding – net als de 20" leiding geen gevolgen zal hebben voor de risicocontour. Het Besluit externe veiligheid buisleidingen en de Regeling externe veiligheid schrijven de Rekenmethodiek Bevb voor. Op basis van deze rekenmethodiek wordt uitgegaan van de bestaande buisleidingen met de bijbehorende specifieke leidingeigenschappen. In het onderhavige onderzoek is uitgegaan van deze Rekenmethodiek Bevb, dus van de bestaande buisleidingen. Overigens wordt opgemerkt dat indien een (nieuwe) buisleiding een veel lagere faalkans heeft, dit een gunstig effect heeft op de aanwezige risicocontouren. Als immers al voldaan wordt aan de externe veiligheidsnormen in de situatie met een hogere faalkans, zal dit ook altijd het geval zijn in geval van een lagere faalkans.	De reactie leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.
0001	In het onderzoek wordt nu getoetst aan een 6" aardgasleiding in de nog vrije ruimte, terwijl naar onze mening in deze vrije ruimte ook een grotere buis zou kunnen komen te liggen, bijvoorbeeld 48".	In de vrije ruimte is planologisch enkel nog een 6" aardgasleiding toegestaan. De overige (gevaarlijke) buisleidingen die in de buisleidingenstraat planologisch zijn toegestaan, zijn ook feitelijk aanwezig en getoetst aan de externe veiligheidsnormen in het externe veiligheidsrapport. Uit dit rapport blijkt dat geen sprake is van knelpunten.	De reactie leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.

Nr.	Zienswijze	Reactie	Aanpassing
0001	In het onderzoek Externe veiligheid wordt op p. 11 gesteld dat toetsing van de bijdrage aan het risico met CAROLA niet te verwezenlijken is. Dit is buitenom CAROLA en/of met hulp wel het geval; dat wordt immers bij windturbines ook gedaan.	Het klopt dat toetsing met CAROLA niet mogelijk is, dat is ook niet gedaan. Het voor aardgasleidingen voorgeschreven rekenpakket CAROLA kent niet de mogelijkheid om de invloed van een risicoverhogend object, zoals in dit geval een hoogspanningsmast, in te voeren in dit rekenpakket. Om die reden is gebruik gemaakt van een eerder in het kader van een TopTech studie afgeleide bronmodellering voor aardgasleidingen (Evaluatie Besluit externe veiligheid buisleidingen – Het afscheid van veilige afstanden, M.F.J. van Aart, 12 mei 2011; zie p. 13 van en bijlage hogedruk aardgasleiding bij het externe veiligheidsrapport).	De reactie leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.
0001	De in paragraaf 3.5.1 van het onderzoek Externe veiligheid berekende faalkansen hoeven niet overeen te komen met de werkelijkheid. Er zijn buisleidingen met (veel) lagere faalkansen.	Het Besluit externe veiligheid buisleidingen en de Regeling externe veiligheid schrijven de Rekenmethodiek Bevb voor. Op basis van deze rekenmethodiek wordt uitgegaan van de bestaande buisleidingen met de bijbehorende specifieke leidingeigenschappen (onder andere materiaaleigenschappen, diepteligging, eventueel getroffen maatregelen). Er bestaat geen aanleiding om van deze rekenmethodiek af te wijken. Overigens wordt opgemerkt dat indien een buisleiding een veel lagere faalkans heeft, dit een gunstig effect heeft op de aanwezige risicocontouren. Als immers al voldaan wordt aan de externe veiligheidsnormen in de situatie met een hogere faalkans, zal dit ook altijd het geval zijn in geval van een lagere faalkans.	De reactie leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.
0001	Naar onze mening dient in paragraaf 3.5.2 van het onderzoek Externe veiligheid de onderlinge beïnvloeding van buisleidingen en hoogspanningsmasten (NEN 3654) te worden benoemd.	Het Externe Veiligheidsonderzoek ziet op de gevolgen voor het (de) risico(contouren) van gevaarlijke buisleidingen als gevolg van hoogspanningsmasten (risicoverhogende objecten) die op buisleidingen kunnen vallen. De onderlinge beïnvloeding van buisleidingen en hoogspanningsmasten, zoals bijvoorbeeld opgenomen in de NEN 3654 maar ook in andere technische normen, is in het vooronderzoek afzonderlijk berekend. Dit is verwerkt in het stoplichtenmodel. Zie ook hierboven bij de reactie op het eerste punt van indiener. Overigens wordt opgemerkt dat pas overeenstemming over de maatregelen hoeft te zijn bij aanvang van de werkzaamheden. Daarnaast moeten de maatregelen pas gerealiseerd zijn bij ingebruikname van het hoogspanningsstation.	De reactie leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.

3. Faalkansen Wintrack masten

Nr.	Zienswijze	Reactie	Aanpassing
0001	Paragraaf 3.5.2: TenneT heeft volgens onze informatie wel aan faalkansen gerekend voor Wintrack masten. Is de berekende faalkans hiermee in lijn?	Er is geen veldonderzoek naar de faalkansen van Wintrack masten gedaan. TenneT heeft voor de faalkans van een Wintrack mast als zodanig geen casuïstiek beschikbaar, aangezien dit type mast pas zeer recent wordt toegepast. De faalkans is om die reden berekend op de NEN EN 50341-1:2013 en de gegevens die bekend zijn over vakwerkmasten (zie ook: bijlage 2 Valrichtingsverdeling Wintrackmasten en additionele faalkans van het externe veiligheidsrapport).	De reactie leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.

4. Nut en noodzaak

Nr.	Zienswijze	Reactie	Aanpassing
0002 0004	Nut en noodzaak zijn voor mij niet aangetoond. Daarnaast is het op dit moment onduidelijk en moeilijk te voorspellen welke veranderingen in de toekomst zijn voor de energiemarkt.	Het inpassingsplan gaat over de realisatie van het nieuwe 380 kV hoogspanningsstation Rilland en (vanwege de aanleg van het station) ook over de reconstructie van de bestaande verbindingen voor het realiseren van de aansluitingen op het station. Nut en noodzaak van het station en de verbindingen zijn aangetoond en staan in paragraaf 1.2 van de toelichting. Hierin wordt aangegeven welke knelpunten de huidige netconfiguratie kent. Er is een aantal redenen waarom de komst van dit station noodzakelijk is. De bestaande 380 kV-verbindingen tussen Borssele en Geertruidenberg, en de Zandvlietlijn (de verbinding naar België), zijn ter hoogte van Rilland met elkaar verbonden. Op dit moment is de flexibiliteit van de bedrijfsvoering van deze onderdelen van het hoogspanningsnet beperkt, omdat er geen schakelstation aanwezig is. Daarom wordt een nieuw 380kV hoogspanningsstation gerealiseerd. Er kan momenteel geen onderhoud meer worden uitgevoerd aan de bestaande 380 kV-verbindingen tussen Borssele en Geertruidenberg en de Zandvlietlijn (de verbinding naar België) zonder aanmerkelijke productiebeperkingen op te leggen. Afstemming van gelijktijdig onderhoud aan productie-eenheden en hoogspanningsnet is niet meer mogelijk zonder economische gevolgen. Dit is onwenselijk. Het hoogspanningsstation Rilland maakt het mogelijk om verbindingen af te schakelen bijvoorbeeld ten behoeve van onderhoudswerkzaamheden of bij calamiteiten. Hiermee neemt de kans op storingen af en neemt de leveringszekerheid toe. Daarnaast is het Europees beleid gericht op uitbreiding van de interconnectie capaciteit, zodat landen elkaar bij leveringsproblemen kunnen bijstaan. De noodzaak van elektriciteit voor het functioneren van onze samenleving behoeft geen toelichting. Tot slot wordt Europese interconnectie gestimuleerd ten behoeve van de integratie van energie uit hernieuwbare bronnen.	De reactie leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.
0011	Wat is de beschikbare (piek) capaciteit van de bestaande verbinding en het thans benutte deel daarvan? Gevraagd wordt om een cijfermatige uiteenzetting waaruit blijkt dat de huidige capaciteit op middellange termijn onvoldoende is. België heeft aangegeven geen behoefte te hebben aan permanente levering van elektriciteit door Nederland. Waarom is voor de verbinding naar België een dergelijke enorme capaciteitstoename vereist?	Het doel van het nieuwe hoogspanningsstation is bovenstaand in de eerste beantwoording onder 4. Nut en noodzaak uiteengezet. Een capaciteitstoename richting België zoals door inspreker genoemd, is niet aan de orde. De ministeries van Economische Zaken en van Financiën kijken gedegen naar de capaciteit van de bestaande verbindingen, waarbij zij waar nodig deskundigen raadplegen. Een cijfermatige onderbouwing en de uitleg hoe verschillende ontwikkelingen zijn meegenomen staat in het Kwaliteits- en Capaciteitsdocument 2013 van TenneT.	De reactie leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.

5. Alternatief tracé

Nr.	Zienswijze	Reactie	Aanpassing
0002	Er wordt niet bewezen dat er geen alternatief tracé mogelijk is.	De zienswijze lijkt zich te richten op de nieuwe Zuid-West 380 kV verbinding. Voorliggend inpassingsplan heeft echter betrekking op het realiseren van een nieuw hoogspanningsstation bij Riland.	De reactie leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.
0003 0004	Het schakel verdeel station heeft als doel om de stroom naar België af te voeren, en een deel richting Tilburg. In deze zienswijze wil ik de vraag onder de aandacht brengen, dat er met de huidige stand der techniek en eenheid binnen Europa alternatieven voor handen zijn dan nu aangedragen worden voor de gehele hoogspanningsverbinding ZW380Kv: • Een rechtstreekse kust aanlanding kiezen naar Zeebrugge? Dit is directer, korter en efficiënter. • Door de stand der techniek is ondergrondse aanleg geen probleem maar juist uitdaging. • Verbinding vanaf zee rechtstreeks door de Westerschelde aansluiten op station Riland. Dit is korter en bespaart ons Zeeuwse landschap. Waarom dient de stroom afvoer via een "bovengrondse toeristische omweg" te lopen via Borssele naar Riland? Met deze varianten kan de proportie van de hoogspanningsverbinding terug gebracht worden. Ook kan decentralisatie en innovatie een redelijke beoordeling en afweging van belangen geven op korte termijn. Dit kan een verandering proces in gang kan zetten op de momenteel moeilijk te voorspellen en onzekere energie markt op de langere termijn. De basis waarmee een veranderingsproces in kan treden heeft directe invloed op de traditionele stroom markt en de keuze van middelen. Er is onvoldoende aandacht geschonken aan andere mogelijkheden. Dit traject is gestart en het lijkt dat of het nodig is of niet, zonder dat andere opties onderzocht worden, maar doorgedrukt gaan worden.	De zienswijze lijkt zich te richten op de nieuwe Zuid-West 380 kV verbinding en de aanlanding van de aansluiting Wind op Zee. Voorliggend inpassingsplan heeft echter betrekking op het realiseren van een nieuw hoogspanningstation bij Riland met daarop aansluitend de reconstructie van de bestaande verbindingen. Paragraaf 1.2 van de toelichting gaat nader in op de situaties waarvoor het inpassingsplan een oplossing biedt.	De reactie leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.
0005	Ondergetekenden pleiten er voor het huidige open landschap te behouden en het huidige 380 kV tracé, ten noorden van de A58 te handhaven en het schakelstation te integreren in de aldaar reeds deels bebouwde omgeving.	Paragraaf 4.2 van de plantoelichting beschrijft de locatiekeuze van het hoogspanningsstation. Een locatie ten noorden van de A58 is afgewogen. Deze locatie is minder geschikt dan de beoogde locatie, vanwege de aanwezige kassenbedrijven en belemmeringen naar het noorden (Natura 2000 gebied) en het oosten (Schelde-Rijnkanaal). Dit maakt realisatie van een hoogspanningsstation op deze locatie technisch ingewikkeld en daarmee kostbaar. Ook vraagt een inpassing in dit gebied om ruimtelijk omvangrijke uitvoeringsoplossingen bij de kruising van het Schelde – Rijnkanaal. Daarom is, alles afwegend, gekozen voor de locatie zoals mogelijk gemaakt met het voorliggende inpassingsplan.	De reactie leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.

Nr.	Zienswijze	Reactie	Aanpassing
0010	Ondergetekenden pleiten voor een alternatief tracé onder water door de Westerschelde.	De zienswijze lijkt zich te richten op de aanlanding van de aansluiting Wind op Zee. Voorliggend inpassingsplan heeft betrekking op het realiseren van een hoogspanningstation bij Rilland en daarbij aansluitend de reconstructie van de bestaande verbindingen met een beperkt aantal tracés.	De reactie leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.
0010	Nu het hoogspanningsstation in Borssele nog niet is uitgebreid kan ook gekozen worden voor een nieuw station in de Kreekrakpolder. De stroom van de windparken op zee kan dan via de Westerschelde en via een kabel op land naar de Kreekrakpolder. Daar is ook een eenvoudige verbinding mogelijk met de bestaande leiding tussen het Schelde-Rijnkanaal en het Spuikanaal.	De zienswijze lijkt zich te richten op de aanlanding van de aansluiting Wind op Zee. Voorliggend inpassingsplan heeft echter betrekking op het realiseren van een nieuw hoogspanningstation bij Rilland met daarop aansluitend de reconstructie van de bestaande verbindingen.	De reactie leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.
0010	Een alternatief kan zijn om de stroom die de vier windparken op zee opleveren rechtstreeks naar België af te voeren.	De zienswijze lijkt zich te richten op de aanlanding van de aansluiting Wind op Zee. Voorliggend inpassingsplan heeft echter betrekking op het realiseren van een nieuw hoogspanningstation bij Rilland met daarop aansluitend de reconstructie van de bestaande verbindingen.	De reactie leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.
0011	Buurtbewoners hebben diverse alternatieve locaties aangegeven. Eén locatie is afgewezen door TenneT/EZ omdat het tracé iets langer werd en zeer grote ingrepen in bestaande buisleidingen noodzakelijk zouden zijn. Deze stellingen zijn niet nader toegelicht. Een andere locatie ten zuiden van de A58 en ten oosten van het Schelde-Rijnkanaal is verworpen omdat in dat gebied bebouwing aanwezig is. Dit betreft echter slechts één woning en een agrarisch bedrijf. Op deze locatie is zeker zoveel ruimtelijke samenhang met de aanwezige elementen en is sprake van een enigszins geïndustrialiseerd landschap.	In de voorbereiding van het plan zijn door omwonenden alternatieve locaties aangedragen. Een alternatieve locatie die is aangedragen, is de locatie ten westen van de nu in het inpassingsplan opgenomen locatie. In het kader van dat alternatief is een notitie opgesteld waarin beide locaties tegen elkaar zijn afgewogen. Daarbij is gekeken naar verschillende aspecten waaronder landschappelijke effecten, techniek en kosten en belemmeringen voor het grondgebruik. Uit die afweging is de conclusie getrokken dat de voorgestelde alternatieve locatie op de beoordeelde aspecten minder goed scoort. Belangrijkste oorzaak daarvan is dat in geval van de alternatieve stationslocatie een grotere lengte aan verbindingen nodig is dan bij de gekozen locatie omdat de verbindingen naar Geertruidenberg en Zandvliet langer worden en de verbinding aan de Borssele-kant korter. Hierdoor worden de agrarische gronden over een grotere oppervlakte belast en tegelijk zijn de kosten van aanleg en onderhoud van de verbindingen daardoor hoger. Bijkomend nadeel van de alternatieve locatie is dat daarvoor grote ingrepen nodig zijn in bestaande buisleidingen van DPO en Delta. Naast hoge kosten brengt dat ook een belasting met zich mee voor de betreffende leidingeigenaren. Een andere alternatieve locatie die is aangedragen, is de locatie ten zuiden van de A58 en ten oosten van het Schelde-Rijnkanaal. In paragraaf 4.2.4. van de toelichting bij het inpassingsplan is de betreffende locatie beoordeeld. Daar is beschreven dat met name de technische complexiteit die deze locatie met zich meebrengt van belang is voor de negatieve beoordeling daarvan.	De reactie leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.

Nr.	Zienswijze	Reactie	Aanpassing
		De locatie is met name technisch complex omdat met meer verbindingen het Schelde-Rijnkanaal moet worden gekruist (waaronder de aansluiting op het bestaande 150kV station) en is in nettechnische zin eveneens negatiever beoordeeld. Bij het reconstrueren van verbindingen wordt zoveel mogelijk naar eenvoudige oplossingen gezocht. (Kanaal)kruisingen worden zoveel mogelijk beperkt, zowel vanuit een oogpunt van het voorkomen van complexe situaties als de daarmee gepaard gaande hoge kosten. Ook Rijkswaterstaat wil uit oogpunt van risico zo min mogelijk kruisingen.	
0011	Naast het bestaande tracé kan een tweede verbinding aangelegd worden, waardoor een hoogspanningsstation niet nodig is. Dit is veel goedkoper. Eventueel kan het station in het Belgische Zandvliet benut worden.	Paragraaf 1.2 van de toelichting geeft weer waarom een hoogspanningsstation bij Rilland nodig is en welke knelpunten de huidige netconfiguratie kent. Er wordt ingegaan op de Europese doelstelling de elektriciteitsmarkten verder te integreren en op de noodzaak om de leveringszekerheid en beschikbaarheid (bij calamiteiten en/of onderhoud) van de interconnectieverbinding met België te vergroten. Een tweede verbinding lost dit probleem niet op, daarvoor is een (schakelbaar) hoogspanningsstation nodig. Het robuust maken van de huidige inlusning door middel van het hoogspanningsstation Rilland wordt niet uitsluitend voor België gedaan; het biedt in de eerste plaats een oplossing voor de knelpunten in onze huidige netconfiguratie. Daarnaast draagt het station bij aan een verbeterde interconnectieverbinding.	De reactie leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.

6. Waarde Zeeuws landschap

Nr.	Zienswijze	Reactie	Aanpassing
0002	De waarde van het Zeeuwse landschap is over het hoofd gezien.	Ten behoeve van het inpassingsplan is een Landschapsplan opgesteld (bijlage 20 bij de toelichting). Daarin zijn de landschappelijke waarden van de huidige situatie beschreven en in beeld gebracht. Uit het landschapsplan blijkt dat de invloed op het Zeeuwse landschap beperkt is: geconcludeerd wordt dat het project geen effect heeft op het landschappelijk hoofdpatroon en dat het past binnen de aanwezige gebiedskarakteristiek.	De reactie leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.
0002 0004 0010	Mijn Zeeuwse landschap wordt verpest door de plaatsing van hoge wintrackmasten en een hoogspanningsstation nabij Rilland. De afvoer van de energie vanaf het windmolenpark in de Noordzee kan ook direct naar België plaatsvinden. Hiervoor hoeft het smalste deel van Zeeland niet voorgoed worden verpest. Mijn eigen directe belang is bovendien dat de draden precies boven mijn land komen te hangen waardoor alle verdere gebruiksmogelijkheden voor de toekomst hiervan worden beperkt.	De zienswijze lijkt zich te richten op de nieuwe Zuid-West 380 kV west verbinding, waar inspreker land bezit. Over zijn grond is binnen het plan voor Zuid-West 380 kV west een geleider voorzien (draden, geen mast). In het kader van dat plan wordt met onder meer grondeigenaren gesproken over eventuele beperkingen van gebruiksmogelijkheden als gevolg van dat inpassingsplan en worden gesprekken gevoerd met betrokkenen over een zakelijk recht. Voor meer informatie verwijzen we naar de schadegids van TenneT. Het Inpassingsplan Rilland betreft het vestigen van een nieuw	De reactie leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.

	Het Zeeuws landschap wordt aangetast. Smalste stuk Zuid-Beveland gaat vol staan met station en lelijke masten. Aantrekkelijkheid gebied neemt af. Wie wil hier nu tussen wonen?	hoogspanningsstation en de bijkomende reconstructie van bestaande verbindingen om deze op het station te laten aansluiten. Daarbij worden de huidige vakwerkmasten vervangen door masten van het type Wintrack. Een zorgvuldige situering van het station en de aansluiting van de bestaande verbindingen op het station, in combinatie met de in het landschapsplan opgenomen maatregelen, zorgt voor een goede ruimtelijke ordening en een goede landschappelijke inpassing van het hoogspanningsstation en de reconstructie van de verbindingen.	
0011	Het station leidt tot industrialisering van het landelijke landschap. Om dit effect enigszins te compenseren wordt verzocht om een strook bos aan te leggen rondom het station, eventueel gecombineerd met een dijk/wal rondom het station zodat het station zoveel mogelijk aan het zicht wordt onttrokken.	Bij het opstellen van het landschapsplan is een aantal algemene inrichtingsprincipes gehanteerd. Belangrijk daarbij is dat niet primair gestreefd wordt de nieuwe technische installaties zoveel mogelijk aan het zicht te onttrekken. Een goede samenhang van de elementen van het hoogspanningssysteem en landschap vereist een balans tussen begrijpelijkheid (en dus zichtbaarheid) en het behouden van specifieke kenmerken van het landschap. Pogingen om zaken in het landschap aan het zicht te onttrekken, leiden er vaak toe dat er juist extra aandacht op gevestigd wordt. Dit is niet wenselijk Daarnaast is het geheel "verstoppen" van de hoogspanningsmasten en installaties, door bijvoorbeeld het aanbrengen van beplanting, vaak praktisch niet mogelijk. De masten en de geleiderbundels zijn immers aanzienlijk hoger dan de meeste in Nederland voorkomende bomen en zullen er dus altijd bovenuit komen. In het landschapsplan is daarom volstaan met het aanbrengen van een bossage aan de noordzijde van het station aansluitend op de reeds aanwezige bosschages. Het landschapsplan wordt niet aangepast, omdat het vanuit een goede ruimtelijke ordening niet nodig is om het station aan het zicht te onttrekken. TenneT zal in gesprek gaan met de bewoners van de Zuidhof om de individuele situaties te bekijken en vast te stellen welke individuele maatregelen gewenst zijn om het zicht op het station zoveel mogelijk te beperken. Op het moment dat er meer duidelijkheid is of TenneT de betreffende gronden kan verwerven, spant TenneT zich in om tegemoet te komen aan de individuele wensen van de bewoners.	De reactie leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.

7. Samenhang projecten

Nr.	Zienswijze	Reactie	Aanpassing
0003 0005	Het schakelstation/ verdeelstation maakt onlosmakelijk onderdeel uit van de gehele hoogspanningsverbinding ZW380Kv. Daarmee is het schakelstation in essentie omgeven met randzaken zoals een geplande bovengrondse 380Kv hoogspanningsverbinding, welke op basis van proportionaliteit impact heeft voor de komende drie generaties.	Het project Hoogspanningsstation Rilland betreft een op zichzelf staand project dat rekening houdt met de toekomstige Zuid-West 380 kV-verbinding. Deze 380 kV-verbinding zal tussen Borssele en Tilburg ter plaatse van Rilland gedeeltelijk parallel lopen aan de bestaande 380 kV-verbinding en zal eveneens aangesloten worden op het nieuwe 380 kV-hoogspanningsstation te Rilland. Het Zuid-West 380 kV-project wordt planologisch geregeld in separate inpassingsplannen (één voor Zuid-West 380 kV west en één voor Zuid-West 380 kV oost). Om te anticiperen op de aanleg van de verbinding tussen Borssele en Tilburg houdt het inpassingsplan Hoogspanningsstation Rilland rekening met het beoogde tracé van deze verbinding en met de noodzakelijke aansluit- en schakelcapaciteit op het 380 kV-hoogspanningsstation. Het 380 kV-hoogspanningsstation Rilland kan echter onafhankelijk van de Zuid-West 380 kV-verbinding functioneren en is noodzakelijk om bestaande knelpunten in de netconfiguratie op te lossen en de interconnectie te versterken.	De reactie leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.
0003 0010	De belangen van dit plan zijn verschoven naar windmolenparken voor de kust, waar nu een bovengrondse Hoogspanningsverbinding nodig is met 4 circuits van 380Kv.	De noodzaak van het project Hoogspanningsstation Rilland houdt geen verband met de windmolenparken voor de kust en het project staat ook los van de Zuid-West 380 kV-verbinding, maar houdt daar wel rekening mee (zie vorige reactie). Zoals gebruikelijk wordt wel rekening gehouden met andere (planologische al gerealiseerde) plannen. Dit kunnen gemeentelijke plannen zijn, maar dus ook andere Rijksplannen. Het is een op zichzelf staand project om bestaande knelpunten in de netconfiguratie op te lossen en de interconnectie met België te versterken.	De reactie leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.

8. Gezondheidsrisico's

Nr.	Zienswijze	Reactie	Aanpassing
0004 0010	Gezondheidsrisico's zoals Alzheimer en Leukemie, waaraan we blootgesteld worden door de hoogspanning.	In paragraaf 3.2.5 en paragraaf 5.5 van de toelichting bij het inpassingsplan is het voorzorgsbeleid beschreven. Dit voorzorgsbeleid is gebaseerd op het best beschikbare wetenschappelijk onderzoek. De Gezondheidsraad en het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) volgen de wetenschappelijke ontwikkelingen op het gebied van effecten van magnetische velden op de gezondheid en beschikken over de meest recente wetenschappelijke inzichten die zij gebruiken voor hun adviezen aan het kabinet. Uit de onderzoeken volgen géén wetenschappelijk onderbouwde aanwijzingen voor een causaal verband tussen blootstelling aan elektrische en magnetische	De reactie leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.

Nr.	Zienswijze	Reactie	Aanpassing
		velden van hoogspanningsverbindingen en vormen van kanker, miskramen, de ziekte van Parkinson, myotrofische Lateraal Sclerose (ALS), psychische klachten of stress en beschadiging van erfelijk materiaal/DNA. De Gezondheidsraad heeft in zijn briefadvies 'Hoogspanningslijnen en de ziekte van Alzheimer' d.d. 30 maart 2009 haar bevindingen over een Zwitsers onderzoek dat een relatie legt tussen meer dan 10 jaar wonen binnen 50 meter van een hoogspanningsverbinding en sterfgevallen als gevolg van de ziekte van Alzheimer. Het onderzoek geeft een aanwijzing dat er een relatie zou kunnen zijn tussen hoogspanningsverbindingen en de ziekte van Alzheimer, maar geeft geen inzicht in de mogelijke verklaring hiervoor. Er kan dus heel goed een andere verklaring dan een relatie met hoogspanning zijn. De Gezondheidsraad heeft daarom op basis van dit onderzoek geen conclusies getrokken. Het onderzoek geeft gelet hierop geen aanleiding om in aanvulling op het voorzorgsbeleid verdergaande eisen te stellen aan de magneetveldzone of aanvullend onderzoek te doen naar het gebied buiten de magneetveldzone. Er wordt voldaan aan de geldende eisen voor leefbaarheid en gezondheid op basis van wet- en regelgeving. Naar het oordeel van de Ministers is er voldoende duidelijk om een weloverwogen besluit te nemen.	
0010	Gezondheidsrisico's door de combinatie van elektromagnetische velden en fijnstof. Uit talloze onderzoeken blijkt dat de gezondheidsrisico's in elk geval hartfalen, astma en longkanker zijn (zie de publicatie "Fijnstof en hoogspanningskabels").	Het RIVM heeft in 2007 literatuuronderzoek gedaan naar de relatie tussen hoogspanningslijnen en fijn stof (rapport 'Hoogspanningslijnen en fijn stof', 610790001/2007). In 2011 heeft het RIVM het onderzoek geactualiseerd (rapport 'Hoogspanningslijnen en fijn stof: Update van het literatuuronderzoek uit 2007', 610790017/2011). Dit onderzoek concludeert dat het niet aannemelijk is dat bovengrondse hoogspanningslijnen de schadelijke gezondheidseffecten van fijn stof beïnvloeden. Hoogspanningslijnen kunnen fijn stof soms wel extra laden, maar dat is te weinig om extra schadelijke effecten te veroorzaken.	De reactie leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.

9. Waardevermindering

Nr.	Zienswijze	Reactie	Aanpassing
0004 0011	Waardevermindering onroerend goed.	Het schadebeleid van TenneT is beschreven in paragraaf 7.2 en 7.3 van de toelichting bij het inpassingsplan. Er worden vier schadeoorzaken onderscheiden: de vestiging van een zakelijk recht ten behoeve van de aanleg en instandhouding van de hoogspanningsverbinding, de verwerving van een object, de werkschade ten gevolge van uitvoeringswerkzaamheden en planschade.	De reactie leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.

Nr.	Zienswijze	Reactie	Aanpassing
		Een eventuele tegemoetkoming in planschade is aan de orde als schade ontstaat in de vorm van inkomensderving of vermindering van de waarde van een onroerende zaak door een wijziging van het planologisch regime die voor een belanghebbende planologisch nadeel betekent. Een tegemoetkoming wordt toegekend voor zover die schade niet redelijkerwijs voor rekening van de aanvrager behoort te blijven en voor zover de tegemoetkoming niet voldoende anderszins is verzekerd. Een aanvraag voor tegemoetkoming in planschade kan worden ingediend. Op een aanvraag om tegemoetkoming in de planschade wordt beslist nadat het inpassingsplan onherroepelijk is geworden. Meer informatie over planschade kunt u vinden in de brochure hierover: http://www.rvo.nl/subsidies-regelingen/planschade-rijksenergieprojecten	
0011	De bouw van het station kan leiden tot schade aan de woningen aan de Zuidhof, overlast en vermindering van het woongenot. Dergelijke schade moet tijdig en correct worden gecompenseerd.	Uitgangspunt is om schade te voorkomen. Eén van de onderscheiden schadeoorzaken betreft werkschade ten gevolge van uitvoeringswerkzaamheden. Op voorhand wordt niet verwacht dat de bouw van het station en de hoogspanningsverbindingen leidt tot schade aan de woningen aan de Zuidhof. Het schadebeleid van TenneT is beschreven in paragraaf 7.2 en 7.3 van de toelichting bij het inpassingsplan. Aan de bewoners van de Zuidhof is toegezegd dat het bouwverkeer geen gebruik maakt van de Zuidhof. Als gevolg van deze toezegging worden twee ontwerpvergunningen aangepast (zie de reactie onder nummer 16).	De reactie leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.
0011	Bij niet toekennen van de zienswijze, wordt verzocht om een vergoeding voor de gemaakte kosten in verband met het indienen van deze zienswijze en eventueel een bezwaar en beroep.	De kosten die gemaakt worden voor het indienen van een zienswijze of het instellen van een beroep worden niet op voorhand vergoed. Wel kan de Raad van State als het beroep gegrond wordt verklaard, besluiten tot een tegemoetkoming in de proceskosten.	De reactie leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.

10. Gevolgen bedrijfsvoering

Nr.	Zienswijze	Reactie	Aanpassing
0005	De gevolgen van het gefaseerd aanleggen van de 380 kV lijn Borsele/Tilburg, zijn voor het bedrijf en de bedrijfsvoering niet te overzien. Het voornemen bestaat om het gehele traject in drie stukken te knippen. Ten eerste de bouw van het Hoogspanningsstation Rilland met toebehoren, vervolgens na een onbekend aantal jaren het gedeelte van het 380 kV tracé Rilland/Borsele en daarna het laatste traject Rilland/Tilburg. Op dit moment wordt door TenneT voorzien dat hiervoor 60 ha van het bedrijf gedurende een nog onbepaalde tijd aan de landbouw wordt onttrokken, waarvan 20 ha structureel. De overige 40 ha is gedurende een onbekende periode in gebruik voor o.a. bouwwerkzaamheden	Het project Hoogspanningsstation Rilland betreft een op zichzelf staand project dat rekening houdt met de toekomstige Zuid-West 380 kV-verbinding. Deze 380 kV-verbinding zal tussen Borssele en Tilburg ter plaatse van Rilland gedeeltelijk parallel lopen aan de bestaande 380 kV-verbinding en zal eveneens aangesloten worden op het 380 kV-hoogspanningsstation te Rilland. Het Zuid-West 380 kV-project wordt planologisch geregeld in een separaat inpassingsplan. Om te anticiperen op de aanleg van de verbinding tussen Borssele en	De reactie leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.

Nr.	Zienswijze	Reactie	Aanpassing
	van het schakelstation, ten behoeve van het maken van verbindingen met het schakelstation, zowel ondergronds als bovengronds, voor de aanleg van wegen, werkterreinen, (ver)graven van sloten, bijbehorende "jukken" (opstijgpunten) en de aanleg van een bos. Ook ontstaan er overhoeken die niet meer geschikt zijn voor grootschalige akkerbouwactiviteiten. Kortom, een vijfde van het ruim 300 ha grote akkerbouw- en fruitteeltbedrijf wordt voor onbepaalde tijd aan de bedrijfsvoering onttrokken. Dit heeft enorme gevolgen voor het bouwplan, de afspraken met "partners", waaronder het kweekbedrijf en het zaadveredelingsbedrijf, de leveranciers en afnemers, de geconditioneerde opslagruimtes, machines/materieel, personeel, etc. Daarnaast heeft de plaatsing van het station, de leidingen en de masten een grote invloed op de huidige agrarische bedrijfsvoering in de vorm van storingen op GPS en computers. Ook worden beregeningsmogelijkheden en inspecties per drone etc. dermate beperkt/belemmerd, dat in combinatie met het ruimtebeslag gevreesd moet worden voor beëindiging van de bedrijfsvoering.	Tilburg houdt het inpassingsplan Hoogspanningsstation Rilland rekening met het beoogde tracé van deze verbinding en met de noodzakelijke aansluit- en schakelcapaciteit op het 380 kV-hoogspanningsstation. Het 380 kV-hoogspanningsstation Rilland kan echter onafhankelijk van de Zuid-West 380 kV-verbinding functioneren en is ook zonder deze verbinding noodzakelijk. Het project lost knelpunten in de huidige netconfiguratie op. Bovendien liggen er afspraken met de Belgische netbeheerder Elia op grond waarvan het station Rilland eind 2017 in gebruik moet zijn genomen voor optimale importcapaciteit voor België. In het kader van de onderhandeling over de aankoop van gronden en het vestigen van een zakelijk recht zal rekening worden gehouden met de tijdelijke bouwwerkzaamheden en de definitieve situatie in het kader van de drie projecten Hoogspanningsstation Rilland, de nieuwe hoogspanningsverbindingen Zuid-West 380kV west en Zuid-West 380 kV oost, waarvan ook vergoeding van schade als gevolg van de bouw(periode) van deze drie projecten onderdeel uitmaakt. Het hoogspanningsstation en de aansluitverbindingen worden aangelegd met inachtneming van de norm NEN-EN 50341. Die norm stelt eisen aan het stoorniveau dat door hoogspanningsverbindingen veroorzaakt mag worden. Hiermee is bij het ontwerp van de kabels, de configuratie van de kabels en het gebruik rekening gehouden. Indien elektronische apparatuur wordt gebruikt overeenkomstig de gebruiksvoorschriften zal de gebruiker in principe geen last ondervinden van interferentie. TenneT onderzoekt door middel van beïnvloedingsberekeningen eventuele interferentie van de hoogspanningsverbinding op andere elektrische systemen en zal zo nodig maatregelen nemen om storingen te voorkomen. Dat kan bijvoorbeeld door het aarden van de elektronische apparatuur. Waarschijnlijk zijn deze aanvullende maatregelen voldoende. Indien een storing onverwacht toch niet door aanvullende maatregelen kan worden verholpen, wordt overgegaan tot vergoeding van de geleden schade.	

11. Waterspaarbekken

Nr.	Zienswijze	Reactie	Aanpassing
0005	Een en ander geldt temeer nu het hoogspanningsstation is geprojecteerd op gronden van het landbouwbedrijf, welke gereserveerd zijn voor waterbassins ten behoeve van beregening van de landerijen en als zodanig in het vigerende bestemmingsplan zijn bestemd als 'spaarbekken'. Realisering van het spaarbekken is noodzakelijk op het moment dat de huidige zoetwateraanvoer vanuit het spuikanaal door omstandigheden niet meer beschikbaar is. Er wordt al jaren onderzoek verricht naar de waterkwaliteit van het Volkerak-Zoommeer. Wijziging van zoet naar zout is een voor de hand liggende optie en alsdan zal de zoetwatervoorziening ten behoeve van onze percelen alleen zeker gesteld kunnen worden door de realisering van het geplande spaarbekken.	Het bedoelde waterspaarbekken bij Rilland is niet aanwezig, maar is op grond van het vigerende bestemmingsplan Buitengebied planologisch mogelijk. Op verzoek van Evides Water is (in 2006) in het bestemmingsplan deze reservering voor een waterspaarbekken opgenomen (en overgenomen in nadien vastgestelde bestemmingsplannen). De reden voor deze reservering was de volgende. Vanuit de Biesbosch werd en wordt via een bijna 100 kilometer lange pijpleiding zoet water aangevoerd voor de land- en tuinbouw in Midden Zeeland. Omdat de aanvoercapaciteit vanuit de Biesbosch richting Midden Zeeland via de Biesbosch-pijpleiding toen niet meer voldoende bleek te zijn, werd de oplossing gezocht in een waterspaarbekken bij Rilland die als buffer zou gelden. Op het moment dat de Biesbosch-pijpleiding niet aan de watervraag vanuit de land- en tuinbouw in Midden Zeeland zou kunnen voldoen, zou namelijk vanuit het waterspaarbekken bij Rilland zoet water in de dichtbij gelegen Biesbosch-pijpleiding erbij gepompt kunnen worden richting Midden Zeeland. Het waterspaarbekken is echter nimmer gerealiseerd omdat vanwege aanpassingen aan de Biesbosch-pijpleiding de toevoer van zoet water via de Biesbosch-leiding gegarandeerd is (gebleven). Een buffer in de vorm van een waterspaarbekken bij Rilland is niet (meer) nodig. Het gereserveerde waterspaarbekken is als terugvaloptie dus geen reële optie meer voor de zoet wateraanvoer richting Midden Zeeland. In overleg met Evides Water is geconcludeerd dat er geen bezwaar bestaat om op een deel van de reservering voor een waterspaarbekken (circa 4 van de circa 11,5 gereserveerde hectare) het nieuwe hoogspanningsstation te realiseren en voor dat deel de reservering feitelijk weg te bestemmen. Voorts wordt opgemerkt dat, anders dan door indiener wordt gesuggereerd, het gereserveerde waterspaarbekken geen terugvaloptie was om de agrarische gronden rondom het nieuwe hoogspanningsstation (in Oost Zeeland, te weten de Reigersbergsche polder / Eerste Bathpolder) te bevoeien maar dat het een terugvaloptie betrof om de agrarische gronden in Midden Zeeland te bevoeien via een buffer voor de Biesbosch-pijpleiding. De reservering van een waterspaarbekken bij Rilland was dus niet bedacht als alternatief voor zoet wateraanvoer bij een verzilting van het Volkerak-Zoommeer en het Spuikanaal. Het gereserveerde waterspaarbekken, dus ook niet het deels wegvallen daarvan, is niet van belang voor de zoet watervoorziening van de omliggende gronden van indiener (en overige agrarische gronden in het omliggende gebied in Oost Zeeland). Indien overigens het Volkerak-Zoommeer verzilt, zal voor de agrarische gronden in de Reigersbergsche polder / Eerste Bathpolder, dus ook de gronden van indiener, in de toekomst zoet water betrokken kunnen worden vanuit de Brabantse Wal (zie ook figuur 3.1 op pagina 20 van	De reactie leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.

Nr.	Zienswijze	Reactie	Aanpassing
		de ontwerp-rijksstructuurvisie Grevelingen en Volkerak-Zoommeer). Daarnaast is op basis van het vigerende bestemmingsplan binnen de (algemene) bestemming 'Agrarisch' reeds reguliere waterberging mogelijk om zoet water te bufferen en daarmee de omliggende agrarische gronden te irrigeren (artikel 3.1, aanhef en onder z - in de eerste en tweede herziening van het bestemmingsplan vernummerd tot ac - sub 8 van de planregels van het bestemmingsplan Buitengebied). Op de agrarische gronden kan dus ook buiten het gereserveerde waterspaarbekken een (kleinere) waterberging worden gerealiseerd om de agrarische gronden met zoet water te bevoeien. De zoetwatervoorziening voor de agrarische gronden van indiener (en de overige agrarische gronden in het omliggende gebied) is en blijft, ook bij een toekomstige verzilting van het Volkerak-Zoommeer en het Spuikanaal, zeker gesteld.	

12. Waterparagraaf

Nr.	Zienswijze	Reactie	Aanpassing
0005	Opgemerkt wordt dat een en ander wel terloops wordt vernoemd in de toelichting doch blijkbaar in het kader van de watertoets niet is meegewogen, terwijl evident is dat een en ander de waterhuishouding zal beïnvloeden. Ook is het onduidelijk op welke wijze de waterhuishouding in het gebied, met name ten behoeve van berekening van de percelen, tijdens de bouw wordt gegarandeerd.	In het kader van het vooroverleg over de vereiste omgevingsvergunningen hebben meerdere overleggen met het Waterschap plaatsgevonden. De waterparagraaf is akkoord bevonden door Waterschap Scheldestromen. Het project zal de waterhuishouding dan ook niet onevenredig nadelig beïnvloeden. De waterdoorvoer ten behoeve van berekening wordt gewaarborgd door voorschriften in de watervergunning.	De reactie leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.

13. Aanvoersloten zoet water

Nr.	Zienswijze	Reactie	Aanpassing
0006 0007	De Reijgersbersche polder en Eerste Bathpolder vormen samen een gebied van meer dan 1000 hectare waar de landbouw beschikt over een zoetwatervoorziening die de landbouw in deze polders voorziet van zoet oppervlakte water afkomstig uit het Spuikanaal. Dit gebeurt door het niveau van het water in de sloten in de zomer op te zetten met gemiddeld 70 cm en op sommige plaatsen tot zelfs meer dan 1 meter bovenop het winterpeil. De aanvoersloten voor het zoet water voeren precies langs en dwars door de bouwlocatie van het Hoogspanningsstation Rilland. Het zoetwater plan in dit gebied is gerealiseerd in 1994 door het doen van zeer grote investeringen in de polders. Men moet hierbij aan miljoenen denken. Daarnaast betalen de betrokken landbouwers al meer dan twintig jaar via een retributieverordening	Voor de realisatie van de hoogspanningsverbinding en de effecten van de uitvoerende werkzaamheden op de waterhuishouding is door het Waterschap Scheldestromen een watervergunning verleend. Bij beoordeling van de lozingen wordt rekening gehouden met de kwaliteit en de periode waarin het zoete water in de polders wordt aangevoerd. De lozingen worden in nauw overleg met het waterschap afgestemd. Opties zijn onder meer om alleen te lozen in een periode dat er geen zoetwater wordt aangevoerd, het te onttrekken water weer terug in de bodem te brengen of om de lozingspunten buiten het zoetwateraanvoertraject aan te brengen.	De reactie leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.

Nr.	Zienswijze	Reactie	Aanpassing
	voor de beschikbaarheid van dit zoete water. Voor tijdens en na de bouwwerkzaamheden van het hoogspanningsstation zal de zoetwateraanvoer geborgd moeten zijn. De noodzakelijke verhoging van de waterstand van meer dan 1 meter gaat voor problemen zorgen. Men zal dus voldoende maatregelen moeten nemen, zodat de zoetwatervoorziening in het gehele gebied geborgd is en er gedurende de gehele bouwperiode een ongestoorde aanvoer zal zijn van voldoende en kwalitatief goed zoetwater. Graafwerkzaamheden, bronneringen en het verleggen van waterlopen geeft kans op zowel kwaliteitsproblemen als kwantiteitsproblemen. Wij willen nog eens benadrukken dat er stevige afspraken gemaakt zijn met het Waterschap en Rijkswaterstaat over de kwaliteit en de beschikbaarheid van de zoetwatervoorziening in dit gebied.	Ten aanzien van tijdelijk dempen van sloten geldt dat aan de vergunning het voorschrift is verbonden dat de waterdoorvoer gewaarborgd moet blijven. Daartoe zijn verschillende concrete uitvoeringsvoorschriften opgenomen in het vergunningenbesluit (zoals een maximum tijdsduur aan tijdelijke afdammingen, en het beschikbaar hebben van materieel om de waterafvoer te waarborgen). Tenslotte gelden eveneens voorschriften voor het graven van waterlopen. Zo moet een nieuw te graven waterloop eerst te worden gegraven voordat een sloot wordt gedempt. Dit zal ook worden gedaan bij de demping van de primaire watergang ter plaatse van het nieuw te bouwen station. De nieuwe watergang ten oosten van de stationslocatie, zal eerst gegraven worden voordat de bestaande waterloop wordt gedempt. Met deze voorschriften wordt de waterdoorvoer en afwatering geborgd en is er geen belemmering voor de zoetwatervoorziening te verwachten.	

14. Handboek Risicozonering Windturbines

Nr.	Zienswijze	Reactie	Aanpassing
0008	Het aan deze besluiten ten grondslag liggende onderzoek dat is uitgevoerd door Kema is gebaseerd op het Handboek Risicozonering Windturbines december 2013. Dit handboek is echter niet meer actueel. De door Kema uitgevoerde berekeningen dienen opnieuw te worden uitgevoerd op basis van het Handboek Risicozonering Windturbines september 2014. Deze zienswijze is gebaseerd op de berekeningen in de ter inzage liggende documenten op basis van het verouderde handboek uit 2013. Windpark Romerswaal B.V. behoudt zich daarom het recht voor om na ontvangst van de nieuwe berekeningen haar zienswijze aan te passen of aan te vullen.	Het onderzoek is inderdaad uitgevoerd op basis van het Handboek Risicozonering Windturbines van december 2013. Inhoudelijk is de berekeningsmethodiek voor de onderhavige situatie niet gewijzigd in de versie van september 2014, zoals blijkt uit een addendum van DNV GL (voorheen: KEMA) dat is opgesteld voor de nieuwe verbinding Zuid-West 380 kV. Deze conclusie is ook representatief voor Rilland. Het uitgevoerde onderzoek is derhalve actueel. DNV GL is bezig met een aanvulling, waarbij getoetst wordt aan de versie van het Handboek van september 2014. De status en planning zijn nog niet bekend. In het addendum heeft DNV GL laten weten dat het Handboek op dit punt inhoudelijk niet is gewijzigd. Het addendum wordt toegevoegd als bijlage bij het inpassingsplan.	De reactie leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan. Het addendum wordt toegevoegd als bijlage bij de toelichting bij het inpassingsplan.

15. Invloed windturbines

Nr.	Zienswijze	Reactie	Aanpassing
0008	Par. 4.2.6 (positionering van het hoogspanningsstation): er staat <i>“rekening gehouden met een zogroot mogelijke afstand tot de aanwezige woningen, de veiligheidscontour van de windturbines en dat de in- en uitgaande verbindingen langs bestaande obstakels (windturbines, 150 kV-station, ondergrondse kabels en leidingen) kunnen worden gevoerd.”</i> Er blijkt echter op geen enkele wijze hoe rekening is gehouden met de aanwezigheid van de windturbines. Wij verzoeken u derhalve aan te geven op welke wijze rekening is gehouden met de aanwezigheid van de windturbines van Windpark Romerswaal B.V. TenneT heeft in een gesprek met vertegenwoordigers van Windpark Romerswaal B.V. aangegeven dat bij de beoordeling of een hoogspanningsleiding of –station binnen een bepaalde afstand van een windturbine kan zijn gelegen, bepalend is of de faalkans van leiding of station als gevolg van de aanwezigheid van de windturbine met meer dan 10% toeneemt. Als dat niet het geval is acht TenneT de afstand tussen leiding/station en windturbine acceptabel. Kennelijk is TenneT van mening dat in casu de faalkans zoals hiervoor bedoeld met niet meer dan 10% toeneemt. Windpark Romerswaal B.V. is van mening dat dit oordeel haar onvoldoende houvast biedt. Het sluit immers niet uit dat op grond van gewijzigde inzichten of gewijzigd beleid van TenneT, TenneT op enig moment van oordeel zal zijn dat de afstand tussen windturbine en leiding/station te klein is. Windpark Romerswaal B.V. is voorts van mening dat het onderhavige ontwerp-inpassingsplan de toekomstige opschaling van de windturbines (dat wil zeggen: het vervangen van de bestaande turbines door grotere, hogere turbines met langere rotorbladen en een groter nominaal opgesteld vermogen) onmogelijk maken, aangezien de faalkans in dat geval dermate kan toenemen dat de risico's onacceptabel zijn.	De afstand van het hoogspanningsstation tot de dichtstbijzijnde windturbine (WTG 26) is circa 530 meter. De locatie van het station is zodanig gekozen dat deze buiten de werpafstand (maximale afstand die losschietende rotorbladen kunnen bereiken) van de windturbines is gesitueerd. De (aansluit)hoogspanningsverbinding (dus niet het station) ligt wel binnen het invloedsgebied van de windturbines. Het Handboek Risicozonering Windturbines, versie 3.1 uit september 2014, bepaalt in paragraaf 10.1 het volgende: <i>“Als eerste richtlijn kan gebruikt worden dat de windturbine(s) de kans op falen van de verbinding met 10% mag verhogen. Deze additionele faalkans wordt gerelateerd aan de al aanwezige faalkans van de verbinding tussen de aangrenzende verdeel- of transformatorstations. Omdat er geen standaard faalfrequentie van een hoogspanningsverbinding bestaat, dient in alle gevallen overleg en afstemming met TenneT plaats te vinden.”</i> Op basis van dit handboek is een risicoanalyse uitgevoerd waaruit is gebleken dat de faalkans van de hoogspanningsverbinding niet met meer dan 10% toeneemt. Wij achten de aanwezigheid van de hoogspanningsverbinding binnen het invloedsgebied van de windturbines derhalve acceptabel. Indiener heeft voldoende houvast aangezien de invloed tussen de windturbines en de reconstructie van de verbindingen reeds voldoet aan het criterium van de eerste richtlijn in het Handboek Risicozonering. Eventuele toekomstige beleidswijzigingen doen daar niet aan af. Wij merken op dat de 10%-toets uit het handboek een eerste richtlijn is en dat bij opschaling van de windturbines de invloed daarvan op de hoogspanningsverbinding opnieuw onderzocht moet worden. Toekomstige opschaling van de windturbines is niet bij voorbaat uitgesloten. Indiener kan in dat geval in overleg treden met TenneT. Overigens mag op basis van het vigerende bestemmingsplan ingevolge de bestemming 'windturbinepark kreekraksluizen - spuikanaal 4' ter plaatse de tiprotorhoogte van een windturbine niet meer bedragen dan 137 meter ten opzichte van NAP. De aanwezige windturbines, waar in het onderzoek ook vanuit is gegaan, hebben deze hoogte. De feitelijke situatie is derhalve gelijk aan de maximaal planologisch toegestane situatie. Voor een opschaling van de windturbines in de toekomst zal (nagenoeg altijd) een planologisch besluit nodig zijn. Niet alleen de invloed op de hoogspanningsverbinding zal in dat geval acceptabel moeten zijn. Ook aan alle overige ruimtelijke belangen zal dan getoetst moeten worden.	De reactie leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.

Nr.	Zienswijze	Reactie	Aanpassing
		Inspreker is inmiddels bekend met de uitkomsten van het onderzoek waarnaar in deze reactie wordt verwezen. Via de website van Bureau Energieprojecten is dit onderzoek toegankelijk voor eenieder.	
0008	Ook staat er in het ontwerp-inpassingsplan: <i>“Voorts is er ruimte om in de verdere toekomst 380 kV/150 kV-transformatoren te kunnen realiseren zodat het station in de toekomst ook de regionale en de plaatselijke elektriciteitsvoorziening kan versterken.”</i> Ook dit vergroot het risicofactor voor Windpark Romerswaal B.V. met betrekking tot een toekomstig opschaling van de windturbines. Wij verzoeken u daarom om te bepalen dat deze eventuele transformatoren op een afstand van ten minste [...] meter van de windturbines en overige onderdelen van het windpark zullen worden gerealiseerd.	Deze transformatoren kunnen alleen geplaatst worden op het terrein van het hoogspanningsstation. Zoals hierboven al aangegeven, is het station op een zodanige afstand van de windturbines gelegen dat de windturbine (bij losschieten rotorbladen) geen effect kan hebben op het station.	De reactie leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.
0008	In hoofdstuk 5.11 van het ontwerp-inpassingsplan wordt gesproken over risicovolle activiteiten. Onze windturbines worden niet genoemd in dit hoofdstuk, terwijl het exploiteren van windturbines in relatie tot hoogspanningskabels en wel als een risicovolle activiteit gezien moet worden. Wij verzoeken u daarom om in dit kader aan te geven op welke wijze rekening is gehouden met onze windturbines of, als dat niet het geval is waarom er geen rekening mee is gehouden.	Hoofdstuk 5.11 van de toelichting van het ontwerp-inpassingsplan ziet toe op risicovolle objecten, zoals buisleidingen. Een windturbine is dat niet, daarom is dit niet meegenomen in hoofdstuk 5.11. De windturbines kunnen overigens inderdaad een risico vormen voor de hoogspanningsverbinding (vanwege het losschieten van rotorbladen). Zoals hierboven al aangegeven, is het station op een zodanige afstand van de windturbines gelegen dat de windturbine (bij losschieten rotorbladen) geen effect kan hebben op het station. Hoofdstuk 5.11 beschrijft de gevolgen van de hoogspanningsverbinding en het -station (zelf geen gevaarlijke inrichting) op gevaarlijke inrichtingen en gevaarlijke buisleidingen (externe veiligheid). Het gaat hierbij om de consequenties van de hoogspanningsverbinding en het -station voor het plaatsgebonden risico en groepsrisico ten aanzien van (beperkt) kwetsbare objecten ten opzichte van de gevaarlijke buisleidingen. In deze paragraaf gaat het dus niet om activiteiten die gevolgen hebben voor de hoogspanningsverbinding. Bovenstaand in de reactie op het eerste punt van indiener, is reeds aangegeven op welke wijze rekening is gehouden met de windturbines.	De reactie leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.

16. Toegangswegen

Nr.	Zienswijze	Reactie	Aanpassing
0008	Art. 4.5 (Werkzaamheden): het is de bedoeling dat TenneT in geval van calamiteiten gebruik gaat maken van de toegangswegen die ook voor de windturbines van Eneco worden gebruikt. Wij verzoeken u hiervoor een alternatieve route te kiezen omdat de bestaande toegangsweg van het windpark met het oog op de veiligheid hiervoor niet geschikt is. Ten eerste is deze weg afgesloten met een hek en derhalve niet vrij toegankelijk. Dat maakt deze weg ongeschikt voor het gebruik bij calamiteiten. De vertraging die hierdoor ontstaat kan tot gevaarlijke situaties leiden. Verder is het gebruik van deze toegangsweg in de winter niet veilig. De weg loopt nl. direct langs WTG 26 en komt derhalve binnen het bereik van de zone waarbinnen ijsplaten van de turbines en	Naar aanleiding van deze zienswijze is nogmaals gekeken naar de toegangsweg en calamiteitenroute. Uit deze beoordeling is gebleken dat de beoogde ontsluitingsstructuur voldoet voor het hoogspanningsstation. Voor zover noodzakelijk worden maatregelen getroffen, zoals ijsdetectie. De beheersorganisatie van TenneT gaat met Eneco in overleg over de te treffen maatregelen en het vernieuwen van de toplaag.	De reactie leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.

Nr.	Zienswijze	Reactie	Aanpassing
	turbinebladen kunnen afvallen. Dit is onacceptabel. Mocht u toch van mening zijn dat het verantwoord is dat de bestaande toegangsweg tot de windturbines door TenneT wordt gebruikt, verzoeken wij u te bepalen dat deze weg na de bouw van het station van TenneT een nieuwe toplaag krijgt zodat de tijdens de bouw ontstane beschadigingen hersteld worden.		
0011	TenneT heeft toegezegd dat bouwverkeer geen gebruik zal maken van de Zuidhof. Verzocht wordt om deze toezegging in het inpassingsplan op te nemen en aan buurtbewoners een telefoonnummer kenbaar te maken waar zij eventuele schending van deze toezegging kunnen melden.	Aan de bewoners van de Zuidhof is toegezegd dat het bouwverkeer geen gebruik maakt van de route langs de woningen van de Zuidhof. TenneT zal deze afspraak ook opleggen aan de aannemer. Tijdens de bouwwerkzaamheden zullen de buurtbewoners een telefoonnummer van de aannemer ontvangen waarmee contact mogelijk is in geval er onverhoopt overlast is. Als gevolg van deze toezegging worden twee ontwerpvergunningen aangepast: ten eerste de omgevingsvergunning, in verband met het vervallen van een inrit die eerder was opgenomen en ten tweede de watervergunning, in verband met de aanleg van een nieuwe duiker en het verplaatsen van een watergang. Het aanvullen van de toelichting van het inpassingsplan is niet nodig, doordat voorliggende Nota zienswijzen al bij de toelichting van het inpassingsplan wordt gevoegd.	De reactie leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan, wel tot aanpassing van twee ontwerpvergunningen.

17. EMC beïnvloeding

Nr.	Zienswijze	Reactie	Aanpassing
0009	Wanneer een hoogspanningsverbinding in de nabijheid van ondergrondse infrastructuur is gelegen, kunnen de elektromagnetische velden invloed uitoefenen op de ondergrondse infrastructuur. Deze mogelijke invloed is door een hierin gespecialiseerd bureau berekend. Gelet op de hierin (voorlopige) vermelde conclusies maken voornoemde partijen zich zorgen over de invloed van de hoogspanningsverbinding op haar ondergrondse infrastructuur, de integriteit van haar ondergrondse infrastructuur (corrosie, veiligheid) en daarmee de haalbaarheid van het project ZWW380. Indien de resultaten van de beïnvloedingsberekening aantonen dat de voornoemde ondergrondse infrastructuren niet kunnen voldoen aan de eisen uit de NEN-EN 15280 en NEN 3654 ('Wederzijdse beïnvloeding van buisleidingen en hoogspanningssystemen') dan mag het ZWW380 net niet in bedrijf worden gesteld. Noodzakelijke maatregelen zullen berekend en uitgevoerd moeten worden alvorens de ZWW380 in bedrijf genomen kan worden. De (nieuwe) additionele maatregelen dienen periodiek getoetst te worden waarbij de kosten voor deze onderzoeken door TenneT worden vergoed. Het vaststellen van de monitoring locaties gebeurt in overleg met voornoemde partijen van de ondergrondse infrastructuur.	De zienswijze lijkt betrekking te hebben op het project Zuid-West 380 kV oost en niet op het onderhavige inpassingsplan voor het nieuwe hoogspanningsstation Rilland. Het voorlopige rapport waar op gedoeld wordt door indieners, heeft betrekking op het project Zuid-West 380 kV oost. Niettemin speelt de inhoud van deze zienswijze ook bij het onderhavige inpassingsplan Hoogspanningsstation Rilland. Voor een inhoudelijke reactie op de locatiekeuze en het verkennend onderzoek wordt verwezen naar de beantwoording van het eerste punt van het item '1. Beoordelen gegevens'. De kosten van de maatregelen en eventueel noodzakelijke monitoring van de maatregelen als gevolg van het nieuwe hoogspanningsstation en de nieuwe hoogspanningsverbinding komen voor rekening van TenneT.	De reactie leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.

Nr.	Zienswijze	Reactie	Aanpassing
	Derhalve verzoeken wij u bij de vaststelling van het plan aan te tonen dat de hoogspanningsverbinding pas in bedrijf genomen c.q. onder spanning gezet wordt nadat onomstreden en onomstotelijk aangetoond is dat de EMC-beïnvloeding van de hoogspanningsverbinding op de ondergrondse infrastructuur, conform de huidige normen NEN-EN 15280 & NEN 3654, geen negatieve invloed heeft in wat voor vorm dan ook op de ondergrondse infrastructuur van voornoemde partijen voor zowel de periode van inbedrijfstelling als daarna.		

18. Advies voor werkzaamheden

Nr.	Zienswijze	Reactie	Aanpassing
0009	Gelet op de veiligheid van de omgeving en personen alsmede de veiligheid en leveringszekerheid van de ondergrondse infrastructuur verzoeken wij u dan wel initiatiefnemer de volgende voorwaarden in acht te nemen bij de uitvoering van de werkzaamheden in de nabijheid van ondergrondse infrastructuur: - Ten aanzien van de externe veiligheid mag de aanwezigheid van de hoogspanningsverbinding niet leiden tot een verhoging van de faalkans van de ondergrondse infrastructuur. - Ten behoeve van de heiwerkzaamheden dient aangetoond te worden dat de ondergrondse infrastructuur buiten de invloedsfeer van de heiwerken zijn gelegen. - In de werkplannen van de heiwerken dient aangetoond te worden dat de masten bij omvallen niet bovenop de ondergrondse infrastructuur kunnen vallen of dat de ondergrondse infrastructuur beschadigd kan raken door bijvoorbeeld trillingen of zettingen. - Transporten, afgravingen, ophogingen of andere grondwerkzaamheden dienen zodanig uitgevoerd te worden dat er geen onacceptabele zettingen op de ondergrondse infrastructuur naar het oordeel van de leidingbeheerder plaatsvinden. - De ondergrondse infrastructuur wordt voorafgaand aan de werkzaamheden door de leidingbeheerder gelokaliseerd en gemarkeerd. - Minimaal 5 meter aan weerszijden van zowel de binnenste- en buitenste kabel of leiding van de ondergrondse infrastructuur wordt een hekwerk geplaatst. Binnen deze beschermingszone vinden geen werkzaamheden plaats. - Indien er werkzaamheden onverhoopt plaats dienen te vinden binnen de beschermingszone, dan dient aangetoond te worden dat de werkzaamheden noodzakelijk zijn en geen invloed hebben op de ondergrondse infrastructuur. De werkzaamheden kunnen vervolgens na expliciete goedkeuring van de eigenaar van de ondergrondse infrastructuur plaatsvinden waarbij een monitoringsplan geëist kan worden. - Voor een aantal leidingen zijn de algemene VELIN-voorwaarden van	TenneT en de uitvoerende aannemer werken conform de geldende (NEN) normen en de geldende richtlijnen, waardoor zij geen schade toebrengen aan de buisleidingen. In principe wordt dit vastgelegd in het kader van de zakelijk rechtsovereenkomsten. Het opnemen van de genoemde voorschriften door de gemeente is daarmee niet perse nodig. TenneT zal de werkzaamheden met indieners afstemmen en waar nodig de uitvoeringswijze en maatregelen opnemen in de werkplannen, zodat geen onacceptabele invloed of zettingen zullen optreden als gevolg van de (hei)werkzaamheden. Een nulmeting kan hiervan deel uitmaken. Zoals aangegeven zal TenneT in het kader van een af te sluiten zakelijk rechtsovereenkomst hierover ook afspraken maken met indieners. Ten aanzien van punt a wordt opgemerkt dat TenneT niet zondermeer aan dit advies kan voldoen doordat er sprake kan zijn van een verhoging van de faalkans. De faalkans blijft echter altijd acceptabel. Ten aanzien van de punten a en c in de zienswijze wordt opgemerkt dat voor enkele masten geldt dat de vallende masten (externe veiligheid) ingevolge het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) als risicoverhogende objecten voor buisleidingen aangemerkt (zouden) kunnen worden. Op zich is dat toegestaan als dat niet leidt tot overschrijding van de externe veiligheidsnormen zoals die gelden ingevolge het Bevb. Uit het externe veiligheidsonderzoek van DGMR, dat als bijlage bij het ontwerp-inpassingsplan was gevoegd, blijkt dat aan deze normen wordt voldaan.	De reactie leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.

Nr.	Zienswijze	Reactie	Aanpassing
	toepassing. Bijgaand treft u een exemplaar aan. De meest actuele versie dient voorafgaand aan het werk via de volgende website gedownload te worden: http://www.velin.nl/images/Graafvoorwaarden.pdf i. Voor werkzaamheden in de nabijheid van Evides waterleidingen zijn de algemene voorwaarden voor werkzaamheden in de nabijheid van waterleidingen van toepassing. Deze voorwaarden treft u eveneens aan in de bijlage. j. Wanneer voor de ondergrondse infrastructuur verschillende eisen worden gesteld, geldt altijd dat aan de zwaarste eis moet worden voldaan. k. TenneT en/of haar opdrachtnemers dienen de werkzaamheden uit te voeren conform deze voorwaarden. l. Ter coördinering van de werkzaamheden in de nabijheid van de ondergrondse infrastructuur wordt een onafhankelijke toezichthouder Kabels & Leidingen aangesteld. Contactgegevens van de toezichthouder worden met alle betrokkenen gecommuniceerd. m. Aangezien de werkwegen en werkterreinen op een aantal locaties boven ondergrondse infrastructuur zijn beoogd dient er afstemming plaats te vinden met de eigenaren van de ondergrondse infrastructuur, waarbij in een werkplan onder andere de toegankelijkheid van de ondergrondse infrastructuur tijdens de werkzaamheden wordt besproken. n. Voorafgaand aan de werkzaamheden wordt ter plaatse van de kabels en leidingen, afhankelijk van de gestelde eisen, een nulmeting op de zetting van de kabel of leiding uitgevoerd. Deze nulmeting dient onderdeel te zijn van het monitoringsplan. In dit plan wordt beschreven wat de verwachting is met betrekking tot zettingen en zakkingen waarop, op basis van deze aannames, wordt een plan opgesteld waarin de meetfrequentie, maximale afwijkingen en maatregelen worden opgenomen.		
0011	Buurtbewoners hebben TenneT gevraagd om bij de bouw van het station niet te heien, maar te boren of te schroeven. Verzocht wordt om dit in het inpassingsplan en het bestek vast te leggen om onnodige schade aan de woningen te voorkomen.	De bouw van het station wordt uitgevoerd op basis van een UAV-gc contract, waarbij de wijze van uitvoering een verantwoordelijkheid is van de aannemer. Er gelden richtlijnen voor het voorkomen van schade tijdens de bouwwerkzaamheden: de aannemer mag geen schade toebrengen. De uitvoeringswijze wordt daardoor niet opgenomen in het inpassingsplan. TenneT heeft aangegeven dat er een nulmeting wordt uitgevoerd bij de woningen aan de Zuidhof. Het uitvoeren van een nulmeting wordt in verschillende uitvoeringsbesluiten vastgelegd.	De reactie leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.

19. Geluid / overlast

Nr.	Zienswijze	Reactie	Aanpassing
0011	Tijdens het af- en aanschakelen van het station zullen harde knallen te horen zijn. Dit leidt tot geluidsoverlast bij de bewoners en schrikreacties bij dieren van de bewoners. Het dagelijks gebruik kan leiden tot overlast (continue geluidsoverlast, zoemen, kraken, verlichting en verminderd woongenot).	De geluidbelasting van het hoogspanningsstation is op de voorgeschreven wijze in beeld gebracht. De woningen aan de Zuidhof liggen buiten de 50 dB(A) contour. De geluidbelasting die bij de woningen aan de Zuidhof kan optreden voldoet aan de geldende eisen voor leefbaarheid en gezondheid op basis van wet- en regelgeving. Uit onderzoek blijkt dat ten gevolge van het beoogde schakelstation ter plaatse van woningen, etmaalwaarden kunnen optreden van ten hoogste 49 dB(A). Hierbij is reeds rekening gehouden met een toeslag van 5 dB voor het tonale karakter van het geluid. Als gevolg van het schakelen met de vermogensschakelaars kunnen ter plaatse van woningen maximale geluidsniveaus optreden welke niet meer dan 50 dB(A) zullen bedragen. Deze waarden voldoen aan de grenswaarden. De maximale geluidsniveaus zijn de piekgeluiden van het schakelen. Bij normale bedrijfsvoering wordt er slechts beperkt geschakeld (rekenuitgangspunt is 1 tot 2 maal per dag, in de praktijk is dit vele malen minder). Er worden geen dieren gehouden op de omliggende gronden. De invloed van geluid op gevoelige natuurgebieden is beoordeeld op de wettelijke punten (in de passende beoordeling), daaruit blijkt dat het station geen invloed heeft. Naar het oordeel van de Ministers zijn de geluideffecten voldoende duidelijk om een weloverwogen besluit te nemen.	De reactie leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.

20. Procedureel

Nr.	Zienswijze	Reactie	Aanpassing
0011	De zienswijze kan met nadere feiten en gronden worden aangevuld.	Binnen de zienswijzentermijn zijn geen aanvullingen ontvangen.	De reactie leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.
0011	Verzocht wordt om een overleg met de gezamenlijke bewoners van de Zuidhof inzake alternatieven.	Het overleg met de bewoners van de Zuidhof heeft al plaatsgevonden bij de start van de zienswijzenperiode. Tijdens dit overleg zijn alle alternatieven besproken en is toegelicht hoe de alternatieven zijn afgewogen en verwerkt in het inpassingsplan. Het ministerie en TenneT zijn bereid nogmaals een nadere toelichting	De reactie leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.

Nr.	Zienswijze	Reactie	Aanpassing
		te geven aan de bewoners. Er zal hiertoe contact opgenomen worden met de bewoners.	

Waterwetvergunning

Nr.	Zienswijze	Reactie	Aanpassing
0008	Voor wat betreft de ontwerp-watervergunning verwijzen wij naar onze zienswijze bij het ontwerp-inpassingsplan. Deze is hierop onverkort van toepassing.	Voor de reactie op deze zienswijze wordt verwezen naar de reacties onder nummer 14 t/m 16.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de Waterwet-vergunning.

Omgevingsvergunning

Nr.	Zienswijze	Reactie	Aanpassing
0008	Voor zover nodig verzoeken wij u te bepalen dat indien u het gebruik van de bestaande toegangsweg tot de windturbines verantwoord is (zie onze zienswijze op het ontwerp-inpassingsplan) de toegangsweg weg na de bouw van het station van TenneT een nieuwe toplaag krijgt zodat de tijdens de bouw ontstane beschadigingen hersteld worden.	Voor de reactie op deze zienswijze wordt verwezen naar de reacties onder nummer 14 t/m 16.	De reactie leidt niet tot aanpassing van de Omgevings-vergunning.

4. Overzicht wijzigingen

Dit hoofdstuk geeft de wijzigingen weer in het inpassingsplan (toelichting, verbeelding en regels) en de uitvoeringsbesluiten die doorgevoerd zijn ten behoeve van de definitieve besluitvorming inzake Hoogspanningsstation Rilland. Het betreft wijzigingen naar aanleiding van zienswijzen en ambtshalve wijzigingen.

4.1. Wijzigingen als gevolg van ontvangen zienswijzen

Wijzigingen in het inpassingsplan

De ontvangen zienswijzen hebben niet geleid tot wijzigingen in het inpassingsplan.

De bijlagen bij de toelichting van het inpassingsplan zijn als volgt gewijzigd:

- De Nota van beantwoording zienswijzen is opgenomen in bijlage 2
- Het addendum windturbines van DNVGL is toegevoegd als bijlage 25

Wijzigingen in de uitvoeringsbesluiten

De ontvangen zienswijzen op de uitvoeringsbesluiten hebben geleid tot wijzigingen in de uitvoeringsbesluiten.

Als gevolg van toezeggingen in de Nota zienswijzen zijn twee ontwerpvergunningen aangepast: ten eerste de omgevingsvergunning, in verband met het vervallen van een inrit die eerder was opgenomen en ten tweede de watervergunning, in verband met de aanleg van een nieuwe duiker en het verplaatsen van een watergang.

De wijzigingen aan zowel de omgevingsvergunning als de watervergunning betreffen:

- De tijdelijke bouwweg voor masten 1N, 2N en 3N wordt doorgetrokken vanaf het werkterrein bij mast 304N via het nieuw te bouwen 380 kV-station. Hierdoor zal de tijdelijke uitrit van het werkterrein van mast 3N richting de Zuidhof komt te vervallen. Hiermee zal de nieuw aan te leggen (verplaatste) watergang op een extra locatie worden gekruist door de bouwweg.
- Het gedeelte van de permanente bouwweg dat naar het zuiden afbuigt nabij van de Westelijke Spuikanaalweg komt te vervallen.

Daarnaast is de watervergunning gewijzigd op onderstaande twee aspecten:

- Het lierterrein behorend bij mast 3N krijgt een draglineschot welke aansluit op de Nieuwe Kreekrakweg.
- Nabij het werkterrein van mast 304N zal de watergang verder gedempt worden en zal de duiker langer worden.

4.2. Ambtshalve wijzigingen

Ambtshalve wijzigingen in het inpassingsplan

De regels van het inpassingsplan zijn op enkele punten redactioneel herzien.

- In hoofdstuk 1 van de regels zijn ter verduidelijking tekstuele aanpassingen gedaan in de begrippen 'inpassingsplan', 'geluidzoneringsplichtige inrichting', 'handreiking' en 'overig bouwwerk' en is het begrip 'bebouwing' toegevoegd.
- In hoofdstuk 2 van de regels zijn ter verduidelijking diverse (tekstuele) aanpassingen gedaan in de artikel(sub)leden 3.1, 4.1, 4.2.1, 5.1, 5.2.1, 6.2.1, 6.4.3, 7.2.1, 8.4, 8.5.2 en 8.5.3.
- In hoofdstuk 3 is in artikellid 12.2 ter verduidelijking een tekstuele aanpassing gedaan.
- In bijlage 1 van de regels (inpassingsmaatregelen) is een tekstuele aanpassing gedaan.

De toelichting van het inpassingsplan is op enkele punten redactioneel herzien.

- In de figuren 1.1, 2.1, 3.3, 4.1 en 5.3 is de ondergrondse 150 kV verbinding toegevoegd aan de legenda.
- Figuur 1.2 is in verband met slechte leesbaarheid vervangen door een nieuwe figuur.
- Daar waar in de toelichting gesproken werd over EHS, is dit aangepast naar Natuurnetwerk Nederland.
- Figuur 3.1 is verder ingezoomd, waardoor de (plaats)namen beter leesbaar zijn.
- Aan figuur 3.2 is een legenda toegevoegd en is het onderschrift aangepast.
- Paragraaf 3.3 is aangevuld met een toetsing aan de landschappelijk beschermde waarden, de vereisten vanuit de Verordening Ruimte en een motivatie waarom de afwijking aanvaardbaar is.
- Paragraaf 3.5 is verwijderd omdat de conclusie niet op deze plaats getrokken kan worden, dit sluit beter aan bij hoofdstuk 5.
- Paragraaf 4.5 is verduidelijkt ten aanzien van de tijdelijke verbinding.
- In paragraaf 5.4 is ter verduidelijking de ontwerpnorm voor coronageluid toegevoegd en zijn de streefwaarde voor het gebiedstype 'landelijke omgeving', de voorkeursgrenswaarde op grond van de Wet geluidhinder voor het hoogspanningsstation en de grenswaarden op grond van het Activiteitenbesluit toegevoegd. Daarnaast zijn de referenties van het rapport van Peutz opgenomen.
- In paragraaf 5.5 is een alinea toegevoegd over het RIVM rapport 'Berekening magneetveldzone bij bovengrondse hoogspanningslijnen in elkaars nabijheid' en het actualiseren van de Handreiking in de versie van 3 november 2014, zijn nieuwe bijlagen toegevoegd en recentere versies van onderzoeken opgenomen.
- In paragraaf 5.6 is toegevoegd dat de watervergunning onderdeel is van de rijkscoördinatieprocedure en dat de watervergunning en de ontheffing van de Keur zijn aangevraagd als onderdeel van de rijkscoördinatieprocedure.
- In paragraaf 5.7 is toegevoegd hoe toetsing aan de openheid van het landschap heeft plaatsgevonden, waaruit de relevante overwegingen op dat punt blijken.
- In paragraaf 5.8 is nader gemotiveerd dat de toetsing aan de ecologische hoofdstructuur niet leidt tot permanente effecten en dat de ontheffing voor de buizerd verleenbaar wordt geacht.
- In paragraaf 5.13 is de conclusie toegevoegd dat aan de wettelijke grenswaarden voor luchtkwaliteit wordt voldaan.
- In paragraaf 6.2 is de tekst aangevuld met het resultaat van de behandeling in provincie en gemeente in het kader van het 'horen'.
- Paragraaf 6.3 is aangevuld naar aanleiding van de ingekomen zienswijzen.
- Paragraaf 7.2 is ter verduidelijking aangevuld met een alinea over de beschikbaarheid van gronden.

De bijlagen bij de toelichting van het inpassingsplan zijn als volgt gewijzigd:

- De Nota van beantwoording zienswijzen is opgenomen in bijlage 2
- Bijlage 6 en bijlage 7 zijn vervangen door nieuwere (definitieve) versies van de rapporten
- De zakelijke beschrijving van de exploitatie- en planschadeovereenkomst is opgenomen in bijlage 19
- In bijlage 20 Landschapsplan is een tekstuele aanpassing gedaan aan de inpassingsmaatregelen.
- Nieuwe onderzoeksrapporten zijn toegevoegd als bijlage 26 (de magneetveldzone van opstijgpunt 94a), bijlage 27 (de magneetveldberekening 150 kV station Rilland) en bijlage 28 (Brief RIVM beoordeling magneetveldonderzoek).

Ambtshalve wijzigingen in de uitvoeringsbesluiten

De uitvoeringsbesluiten bevatten geen ambtshalve wijzigingen.